

НІЧИТАЙЛОВА М.С.

мол. наук. співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ
Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: gartly@gmail.com

КАДАСТРИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА УДОСКОНАЛЕННЯ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ НА ПРИРОДНІ ФАКТОРИ ВИРОБНИЦТВА

У статті проаналізовано сутність кадастрів лікувальних природних ресурсів та кадастрів природних територій курортів. Кадастри представляють собою систематизовані звід даних щодо стану природних рекреаційно-туристичних ресурсів, про їх кількісний і якісний стан. Кадастр є однією з форм державного обліку природних ресурсів, їх основною метою є інформаційне забезпечення планування використання природних ресурсів з урахуванням принципів їх комплексного освоєння, раціонального використання і охорони. Державний кадастр природних територій курортів - це збірник інформації в текстовій, цифровій та графічній (картографічній) формі про правовий статус, приналежність, режим, географічне розташування, місцевість, кліматичні особливості, види і запаси природних лікувальних ресурсів, якісні характеристики Природні зони курортів, профілактичні, реабілітаційні, екологічні, наукові, рекреаційні та інші цінності. В даний час показники кадастрової інформації щодо рекреаційно-туристичних ресурсів не використовуються спеціально уповноваженими органами в процесах управління та розпорядження природними рекреаційними ресурсами.

Найважливіша мета створення кадастру рекреаційно-туристичних ресурсів полягає у виявленні шляхів найефективнішого використання всіх передумов розвитку туризму в межах тієї чи іншої території. Для цього в кадастрі повинна міститися комплексна характеристика рекреаційно-туристичних ресурсів, включаючи їх детальний облік і класифікацію, якісну і кількісну оцінку економічної ефективності освоєння, аналіз використання і його основні перспективи, а також найважливіші заходи щодо їх охорони. Слід зазначити, що багато природних ресурсів можуть використовуватися як рекреаційні.

Визначено основні напрями використання кадастрової інформації для удосконалення управління державною власністю на рекреаційно-туристичні ресурси. Обґрунтовано необхідність ведення кадастру існуючих та потенційних природних рекреаційно-туристичних ресурсів.

Ключові слова: кадастри, рекреаційно-туристичні ресурси, відносини власність, природні фактори виробництва, інформаційна база.

NICHITAILOVA M.S.

Junior researcher

Institute Of Market Problems And Economic & Ecological Research of the
National Academy Of Sciences Of Ukraine

Frantsuzskiy Boulevard, 29, Odessa, Ukraine

E-mail: gartly@gmail.com

INVENTORIES RECREATION AND TOURISM RESOURCES AS THE INFORMATION BASE IMPROVING RELATIONS OWNERSHIP OF NATURAL FACTORS OF PRODUCTION

The article analyzes the essence of the inventories of medical natural resources and inventories of natural resorts. Cadastres are a systematic set of data on the state of natural recreational and tourist resources, their quantitative and qualitative status. A cadastre is one of the forms of state accounting of natural resources, their main purpose is the information support of the planning of the use of natural resources, taking into account the principles of their integrated development, rational use and protection. The state inventory of natural areas of resorts is a collection of information in a text, digital and graphic (cartographic) form on the legal status, affiliation, mode, geographical location, terrain, climatic features, species and reserves of natural medicinal resources, qualitative characteristics Natural areas of resorts, preventive, Rehabilitation, ecological, scientific, recreational and other values.

The most important goal of creating a inventory of recreational and tourist resources is to identify ways to make the best use of all the prerequisites for the development of tourism within a particular territory. To do this, the inventory should contain a comprehensive description of recreational and tourist resources, including their detailed accounting and classification, qualitative and quantitative assessment of economic efficiency of development, analysis of use and its

main prospects, as well as the most important measures for their protection. It should be noted that many natural resources can be used as recreational.

The main directions of use of cadastral information for improving the management of state property for specified resources are determined. The necessity of inventory of existing and potential natural recreational and tourist resources.

Keywords: *Inventories, recreational and tourist resources, relations property, natural factors of production, information base.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

В сучасних умовах розвитку рекреаційно-туристичної діяльності вагоме місце займають відносини власності на природні ресурси. Інформаційною базою державного управління та розпорядження рекреаційними природними ресурсами та рекреаційно-туристичною діяльністю, як сектором національної економіки мають стати державні кадастри природних лікувальних ресурсів, державний кадастр природних територій курортів та державний кадастр лісових рекреаційних ресурсів. В них повинні відображатися існуючий стан використання природних ресурсів та подальші напрями розвитку відносин власності на них.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду в галузі створення кадастрів показує, що кадастрова система оцінки лежить в основі управління багатьма природними ресурсами, а саме: земельними, водними, лісовими, мінеральними [2-10]. Кадастрова система обліку та оцінки природних ресурсів ефективно забезпечує накопичення та оперативне використання великих масивів інформації. В цілому кадастр повинен відображати не тільки дані про природний стан ресурсу, а й містити оцінку його використання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Кадастри представляють собою звід даних щодо стану природних рекреаційно-туристичних ресурсів але ці дані не використовуються спеціально уповноваженими органами управління та розпорядження рекреаційними ресурсами.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є наукове обґрунтування ведення та використання кадастрів рекреаційно-туристичних ресурсів як інформаційної бази удосконалення відносин власності на природні фактори виробництва.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. В Україні ведуться кадастри природних ресурсів, галузеві кадастри, містобудівний кадастр згідно з положеннями Земельного кодексу України, Водного кодексу України, Закону України «Про надра України», Закону України «Про тваринний та рослинний світ» [1,3,6,10,11,12,15]. Ці кадастри в цілому відображають стан природних ресурсів в галузевому та територіальному аспекті. На даний момент відсутній кадастр рекреаційно-туристичних природних ресурсів як узагальнений документ що містить необхідну інформаційну базу щодо якісного та кількісного стану рекреаційних ресурсів, об'ємів та напрямів їх використання з урахуванням їх поліфункціональності та екосистемного підходу, існуючих та прогнозованих форм та прав власності на них.

Зараз Міністерством охорони здоров'я України ведеться Державний кадастр природних лікувальних ресурсів (далі - Кадастр). Перелік та форма подання відомостей, що включаються до Кадастру, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 26.03.2008 N 156/152 [2]. Об'єктами Кадастру є мінеральні і термальні води, лікувальні грязі та озокерит, ропа лиманів та озер, морська вода, природні об'єкти і комплекси із сприятливими для лікування кліматичними умовами, придатні для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

Кадастр є системою відомостей про кількість, якість та інші важливі характеристики всіх природних лікувальних ресурсів, що виявлені та підраховані на території України, а також про можливі обсяги, способи і режими їх використання.

Дані Кадастру повинні застосовуватися для:

- здійснення ефективного поточного і перспективного використання природних лікувальних ресурсів у санаторно-курортному лікуванні, медичній реабілітації, рекреації населення;
- забезпечення раціонального видобутку, використання та охорони природних лікувальних ресурсів;
- створення сприятливих умов для лікування, профілактики захворювань та відпочинку людей;
- удосконалення системи проведення природоохоронних заходів, створення округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів;
- визначення ефективних форм та прав власності на рекреаційні природні ресурси;

- формування договірних (орендних) відносин між державними органами управління та суб'єктами господарської діяльності щодо використання рекреаційних лікувальних ресурсів;
- вирішення інших питань, пов'язаних з проблемами власності на природні лікувальні ресурси [3].

Для поповнення Кадастру необхідно використовувати відомості з документованих джерел інформації, якими є:

- дані медико-біологічних (бальнеологічних) досліджень МОЗ щодо медико-біологічної оцінки якості та цінності природних лікувальних ресурсів, визначення методів їх використання;
- дані спеціальних натурних спостережень та аналітичних робіт, виконаних МОЗ;
- дані Державної геологічної служби;
- протоколи досліджень щодо фізико-хімічного складу природних лікувальних ресурсів, мікробного ценозу та санітарно-мікробіологічних показників, які виконано лабораторіями, що акредитовані відповідно до чинного законодавства;
- спеціальні дозволи на користування надрами, що надаються Міністерством охорони навколишнього природного середовища України;
- дані спостережень Державної гідрометеорологічної служби;
- дані Державного комітету України із земельних ресурсів щодо земельних ділянок, на яких розташовані природні лікувальні ресурси;
- дані містобудівного кадастру населених пунктів про інженерну та транспортну інфраструктуру територій поширення природних лікувальних ресурсів;
- дані Державної служби геодезії, картографії та кадастру щодо географічних назв.

МОЗ, володіючи інформацією про загальний стан довкілля, повинен інформувати центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання про небезпечні явища природного та антропогенного (техногенного) походження, характер можливих наслідків та надавати рекомендації щодо можливих заходів із запобігання пошкодженню природних об'єктів, що віднесені до категорії лікувальних.

Державний кадастр природних територій курортів (далі – Кадастр курортів) є зводом відомостей у текстовій, цифровій та графічній (картографічній) формі про правовий статус, належність, режим, географічне положення, площу, кліматичні особливості, види та запаси природних лікувальних ресурсів, якісні характеристики природних територій курортів, їх лікувальну, профілактичну, реабілітаційну, природоохоронну, наукову, рекреаційну та іншу цінність [4, 5].

Відомості про природні території курортів включаються до Кадастру курортів за адміністративно-територіальним принципом та за видами природних лікувальних ресурсів, а саме - мінеральних і термальних вод, лікувальних грязей та озокериту, ропи лиманів та озер, акваторій морів, кліматичних, ландшафтних, екологічних та інших умов.

Відомості для ведення Кадастру курортів подаються з документованих джерел інформації, зокрема:

- про властивості земель - за даними Державного земельного кадастру;
- про реабілітаційну, профілактичну, наукову, рекреаційну цінність курорту - за даними МОЗ;
- про географічне положення територій курортів - за даними Державного картографо-геодезичного фонду;
- про інженерно-геологічний стан територій курортів - за даними Державного інформаційного геологічного фонду;
- про будинки, споруди та інженерну інфраструктуру на території курортів - за даними містобудівного кадастру населених пунктів;
- про стан навколишнього природного середовища, природні ресурси, кліматичні характеристики - за даними Мінприроди;
- про стан надр за даними Держгеонадр;
- про наявність колективних та індивідуальних засобів розміщення - за даними місцевих органів виконавчої влади.

Для ведення Кадастру курортів може використовуватися інформація, одержана шляхом проведення спеціальних натурних спостережень, аналітичних робіт тощо.

Дані Кадастру мають застосовуватися для:

- здійснення більш раціонального поточного і перспективного використання природних територій курортів відповідно до затвердженої містобудівної документації у санаторно-курортному

лікуванні, медичній реабілітації, розвитку туризму та рекреації населення;

- ефективного проведення природоохоронних заходів;
- проведення моніторингу природних територій курортів;
- забезпечення ефективного збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про стан довкілля і природних лікувальних та рекреаційних ресурсів на територіях курортів та прогнозування їх змін під впливом господарської діяльності;
- розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо використання природних територій курортів;
- вирішення інших питань, пов'язаних з використанням та облаштуванням природних територій курортів.

Кадастр курортів ведеться Держтурадміністрацією. Його користувачами є центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни [5].

Відомості з Кадастру курортів надаються центральним і місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування безоплатно.

Треба відмітити, що позитивним моментом в практиці інформаційного забезпечення управління природними ресурсами є ведення розглянутих кадастрів. При цьому зауважимо, що багато природних ресурсів можуть бути використані у якості рекреаційних. Необхідно ведення кадастру існуючих та потенційних природних рекреаційно-туристичних ресурсів з метою оптимізації розміщення виробничої та соціальної сфери і оптимізації розвитку продуктивних сил країни.

Міністерство фінансів, міністерство економічного розвитку і торгівлі, міністерство екології та природних ресурсів на основі кадастрів лікувальних ресурсів та природних територій курортів повинні розробляти нормативні документи, що мають конкретизуватися в територіальних департаментах економічного розвитку та в ресурсних агентствах щодо лікувальних та курортних природних ресурсів, переглядати розміри грошової оцінки та соціальної значущості цих ресурсів при їх передачі в оренду суб'єктам підприємницької діяльності, при цьому має бути урахований екологічний стан рекреаційного природного ресурсу та зобов'язання покупця (орендаря) щодо інвестицій для його покращення [12,14].

Міністерство екології та природних ресурсів та відповідні агентства по природним ресурсам мають проводити політику в границях своєї компетенції разом з Міністерством економічного розвитку та торгівлі, і МОЗ щодо удосконалення механізмів державного регулювання привласнення доходів та збитків від використання лікувальних природних ресурсів та природних територій курортів, в які входять водні, земельні, атмосферні, лісові, тваринні, морські, річкові ресурси.

Міністерство екології та природних ресурсів має брати участь у розробці бюджету, формуванні дохідної та розхідної його частин по напрямкам використання, охорони, відновлення та відтворення природних лікувальних ресурсів та природних територій курортів, здійснювати державне замовлення на відтворення цих природних ресурсів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Кадастри представляють собою систематизовані звід даних щодо стану природних рекреаційно-туристичних ресурсів, про їх кількісний і якісний стан. Кадастр є однією з форм державного обліку природних ресурсів, їх основною метою є інформаційне забезпечення планування використання природних ресурсів з урахуванням принципів їх комплексного освоєння, раціонального використання і охорони.

В даний час показники кадастрової інформації щодо рекреаційно-туристичних ресурсів не використовуються спеціально уповноваженими органами в процесах управління та розпорядження природними рекреаційними ресурсами.

Найважливіша мета створення кадастру рекреаційно-туристичних ресурсів полягає у виявленні шляхів найефективнішого використання всіх передумов розвитку туризму в межах тієї чи іншої території. Для цього в кадастрі повинна міститися комплексна характеристика рекреаційно-туристичних ресурсів, включаючи їх детальний облік і класифікацію, якісну і кількісну оцінку економічної ефективності освоєння, аналіз використання і його основні перспективи, а також найважливіші заходи щодо їх охорони.

ЛІТЕРАТУРА

1. Типове положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу

виконавчої влади. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/563-2011-%D0%BF>

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 №872 (872-2001-п) "Про затвердження Порядку створення і ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів". [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/872-2001-%D0%BF>

3. Інструкція по створенню і веденню державного кадастру природних лікувальних ресурсів /затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України, 23.09.2009 № 687, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України, 12.2.2010 р. за № 154/17449 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0154-10>

4. Закон України "Про курорти" від 5.10.2000 року № 2026-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>

5. Постанова Кабміну «Про затвердження Порядку створення та ведення державного кадастру територій курортів» від 23.05.2001 р. № 562 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/562-2001-%D0%BF>

6. Лісовий кодекс України - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, ст.99). [Електронний ресур] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

7. Інструкція про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів / № 1267/18562 від 16.12.2010 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua

8. Закон України «Про рослинний світ» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 22-23, ст.198) [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua

9. Порядок ведення державного обліку і кадастру рослинного світу /Постанова КМУ від 22.02.2006р .№ 195[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/195-2006-%D0%BF>

10. Закон України «Про тваринний світ»/ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, №14, ст.97 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>

11. Порядок ведення державного обліку і кадастру тваринного світу /Постанова КМУ від 15.11.1994р.№ 772[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/772-94-%D0%BF>

12. Положення про Державну службу геології та надр України затверджено Указом Президента України від 6.04.2011 року №391/2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/391/2011>

13. Положення про Державне агентство екологічних інвестицій України затверджено Указом Президента України від 13.04.2011 року № 455/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/455/2011>

14. Положення про Державну екологічну інспекцію України затверджено Указом Президента України затверджено Указом Президента України від 13.04.2011 року № 454/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/454/2011>

15. Положення про Державне агентство рибного господарства України, затверджено Указом Президента України від 16.04.2011 року № 484/2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua

REFERENCES

1. Typove polozhennya pro terytorial'ni orhany ministerstva ta inshoho tsentral'noho orhanu vykonavchoyi vlady. [The default position of the regional offices of ministries and other central executive authorities].(n.d). zakon2.rada.gov.ua Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/563-2011-%D0%BF>[in Ukrainian].

2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 26.07.2001 № 872 (872-2001) "Pro zatverdzhennya Poryadku stvorennya i vedennya Derzhavnoho kadastru pryrodnykh likuval'nykh resursiv". [The Cabinet of Ministers of Ukraine dated 26.07.2001 № 872(872-2001) "On approval of the establishment and maintenance of the State Cadastre of natural medicinal resources"].(n.d). zakon2.rada.gov.ua Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/872-2001-%D0%BF>[in Ukrainian].

3. Instruktsiya po stvorenniyu i vedennyu derzhavnoho kadastru pryrodnykh likuval'nykh resursiv /zatverdzheno nakazom Ministerstva okhorony zdorov'ya Ukrayiny, 23.09.2009 № 687, Zareyestrovano v Ministerstvi yustytsiyi Ukrayiny, 12.09.2010 za № 154/17449. [Instructions for creating and maintaining the

state inventory of natural medicinal resources / approved by the Ministry of Health of Ukraine 23.09.2009 № 687 registered with the Ministry of Justice of Ukraine, 12.02.2010 № 154/17449].(n.d). zakon3.rada.gov.ua Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0154-10>[in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy "Pro kurorty" vid 5.10.2000 № 2026. [The Law of Ukraine "On Resorts" dated 5.10.2000 № 2026].(n.d). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>[in Ukrainian].

5. Postanova Kabminu Pro zatverdzhennya Poryadku stvorennya ta vedennya derzhavnoho kadastru terytoriy kurortiv, vid 23.05.2001. № 562. [Resolution of the Cabinet of Ministers On approval of the establishment and maintenance of state cadastre area of resorts, dated 23.05.2001 № 562] (n.d). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/562-2001-%D0%BF>[in Ukrainian].

6. Lisovyy kodeks Ukrainy - Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (VVR), 1994, № 17, st.99). [Forest Code of Ukraine / Supreme Council of Ukraine (VVR), 1994, № 17 st.99]. (n.d). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>[in Ukrainian].

7. Instruktsiya pro poryadok vedennya derzhavnoho lisovoho kadastru i pervynnoho obliku lisiv / № 1267/18562 vid 16.12.2010. [Instructions on the operation of state forest inventory and accounting of primary forests № 1267/18562 dated 16.12.2010]. (n.d). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1267-10>[in Ukrainian].

8. Zakon Ukrainy Pro roslynnyy svit / Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (VVR), 1999, № 22-23, st.198) [Law of Ukraine On Flora / Supreme Council of Ukraine (VVR), 1999, №22-23, st.198].(n.d). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/591-14>[in Ukrainian].

9. Poryadok vedennya derzhavnoho obliku i kadastru roslynnoho svitu /Postanova KMU vid 22.02.2006 №195. [Conduct public accounting and inventory of flora CMU 22.02.2006 № 195](n.d). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/195-2006-%D0%BF>[in Ukrainian].

10. Zakon Ukrainy «Pro tvarynnyy svit»/ Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (VVR), 2002, N 14, st.97. [The Law of Ukraine "On Wildlife" / Supreme Council of Ukraine (VVR), 2002, №14, Article 97] (n.d). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>[in Ukrainian].

11. Poryadok vedennya derzhavnoho obliku i kadastru tvarynnoho svitu /Postanova KMU vid 15.11.1994. № 772. [Conduct public accounting and inventory wildlife CMU Resolution of 15.11.1994. №772] (n.d). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/772-94-%D0%BF>[in Ukrainian].

12. Polozhennya pro Derzhavnu sluzhbu heolohiyi ta nadr Ukrainy zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 6.04.2011. № 391. [Regulations on the State Service of Geology and Mineral Resources of Ukraine approved the Decree of the President of Ukraine 6.04.2011 №391]. (n.d). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/391/2011>[in Ukrainian].

13. Polozhennya pro Derzhavne ahent-stvo ekolohichnykh investytsiy Ukrainy zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 13.04.2011 №455 [Regulations on State Environmental Investment Agency of Ukraine approved the Decree of the President of Ukraine from April 13, 2011 №455] (n.d). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/455/2011>[in Ukrainian].

14. Polozhennya pro Derzhavnu ekolohichnu inspektsiyu Ukrainy zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 13.04.2011 N 454/2011. [The provisions of State Environmental Inspection of Ukraine approved the Decree of the President of Ukraine approved the Decree of the President of Ukraine from 13.04.2011 №454](n.d) zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/454/2011>[in Ukrainian].

15. Polozhennya pro Derzhavne ahent-stvo rybnoho hospodarstva Ukrainy, zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 16.04.2011 №484. [Regulation on State Agency for Fisheries of Ukraine approved the Decree of the President of Ukraine from 16.04.2011, №484] (n.d). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/484/2011>[in Ukrainian].